

Månadsbrev till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby

Oktober 2010

Kära systrar och bröder,

Söndagen den 14 september hade vi glädjen att i morgonens festmessa i Slottskapellet ta emot nio syskon som genom ett högtidligt löfte inträdde i Ekumenisk Kommuniteten i Bjärka-Säby. Gudstjänsten utgjorde höjdpunkten på höstens gemenskapshelg, som i år samlade fler deltagare än tidigare – inte minst många barn, något vi skall återkomma till i detta brev. Som huvudämne i månadens brev vill jag dela några tankar om barnen i förhållande till gudstjänsten, nattvarden och dopet.

Under gemenskapshelgens extra årsmöte fattades ett viktigt beslut rörande vår framtid. Från 2011 håller kommuniteten ett årligt *generalkapitel* vid tiden för Kristi Förklaring i början av augusti. Löftesavläggelser och löftesförnyelser kommer att ske endast vid detta tillfälle under året och dit förläggs även årsmötet. Det innebär en förändring av våra stadgar som kräver ytterligare ett extra årsmöte, detta har utlysts till i början av januari i samband med firandet av Epifania. Exakt tidpunkt återkommer vi till.

Vad är bakgrunden till det beslut vi nu fattat? Allt eftersom kommuniteten långsamt växer har vi i rådet under senare tid samtalat om behovet av en stor årlig samling där så många av oss som möjligt kan delta. Genom att vi alla kommer tillsammans, åtminstone vid något tillfälle under året, stärker vi gemenskapen och sammanhållningen i en kommunitet som i dag har medlemmar i fyra länder. Av flera skäl skulle det kännas naturligt att knyta en sådan storsamling till tiden omkring Kristi Förklaring, en fest under det heliga året vars spiritualitet på ett alldeles särskilt sätt ligger vår gemenskap nära. Vi skulle då också ha möjlighet att förlägga det sommarmöte som många efterfrågat i anslutning till generalkapitlet. Årsmötet samtalade länge i frågan, och beslutade därefter enhälligt och med stort eftertryck att från nästa år införa denna ordning. Vi sammanför alltså firandet av Kristi Förklaring, ett sommarmöte på Nya Slottet och ett generalkapitel för Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby. Alla kanske inte kan vara med på hela sommarmötet, men vi hoppas att så många som möjligt i god tid planerar att närvara under generalkapitlet som koncentreras till helgen.

Vad innebär ett "generalkapitel"? Ordet är nytt för en del, dock rör det sig inte om någon nymodighet. Begreppet är vedertaget i en lång tradition av kloster och kommuniteter i kyrkan och syftar till en samling omkring regeln och därmed den andliga väg vi går tillsammans. "Kapitel" syftar mer specifikt till ett kapitel i regeln. De benediktinska klostrens "kapitelsal" har fått sitt namn av att man där läser ett kapitel ur regeln och tillsammans reflekterar över det. Ett generalkapitel är alltså en stor mönstring, oftast årlig, då kommuniteten är samlad för att stärka gemenskapen, dryfta sina angelägenheter och fördjupas i sin spiritualitet.

Sammanfattningsvis innebär det beslut vi fattade under gemenskapshelgens årsmöte följande:

- Ett generalkapitel hålls under den helg i augusti som infaller före eller efter Kristi Förklarings dag (6 augusti). Årsmötet hålls också under den helgen.
- I söndagens gudstjänst denna helg, eller på Kristi Förklarings dag beroende på när den infaller, förnyar samtliga medlemmar sina löften och de noviser som är färdiga att inträda i kommuniteten avlägger sina högtidliga löften. För de av kommunitetens medlemmar som av något skäl är förhindrade att delta kan löftet liksom tidigare förnyas skriftligen.
- I anslutning till generalkapitlet, veckan före eller veckan efter, inbjuder kommuniteten till ett sommarmöte på Bjärka-Säby. Det blir samtidigt en möjlighet att bjuda med vänner till Nya Slottet, och inte minst ett tillfälle för barnen att få vara med.

Vi tror att den ordning vi nu inför, och som liknar den som många kommuniteter har, kommer att innebära stora fördelar. Framför allt får vi en stor årlig fest under sommaren, då vi både kan behandla praktiska frågor, få undervisning och fira gudstjänst tillsammans. Vi får möjlighet att "se varandra" vid åtminstone ett tillfälle under året. Genom att löftesavläggelse och förnyelse koncentreras till en gång om året slår vi vakt om löftets "dignitet", och får en samordning som har många praktiska fördelar när vi blir fler. Under de övriga helger vi som kommunitet inbjuder till – Epifania, Påsk och Pingst – får vi helhjärtat samla oss kring de andliga högtider vi firar. Firandet av Påsken har även i fortsättningen retreatkaraktär.

Under 2011 infaller Kristi Förklarings dag på en lördag, den första helgen i augusti. Av praktiska skäl har det visat sig lämpligare att det året hålla sommarmötet under den vecka som följer och generalkapitlet kommande helg. Följande är därför fastslaget i vår planering: Sommarmötet 2011 inleds tisdag 9 augusti och avslutas med generalkapitel lördag och söndag 13-14 augusti. Söndagen den 14 augusti firas högtidlig mässa med löftesavläggelse och förnyelse av löften. (Om det visar sig att vi inte får plats i kapellet har vi då tältet att tillgå!)

Datum är också fastlagt för 2012. Generalkapitlet hålls 5-6 augusti och följs av sommarmötet som pågår till torsdag den 10 augusti. Löftesavläggelse sker på Kristi Förklarings dag, som det året infaller på en söndag.

Notera gärna dessa datum i ert kalendarium redan nu.

Under årsmötet i september samtalade vi även om behovet av olika arbetsgrupper som förbereder i synnerhet sommarmötet. Fyra arbetsgrupper är fastställda: måltider, logistik, barnens program och de vuxnas program. Flera av dem som deltog anmälde sig att ta ansvar i olika grupper, men vi behöver fler som kan hjälpa till. Ett större sommarmöte förutsätter att så många som möjligt av oss bidrar på olika sätt. Hör av dig om du vill engagera dig i någon av arbetsgrupperna.

Så till barnen och Guds rike! Jesus ord om att barnen tillhör himmelriket, de har sin plats allra närmast honom, rymmer en stor hemlighet. En församling och en gudstjänst utan barn blir fattig och till sist orkeslös. Barnen är en ständig påminnelse om det barnskap vi alla delar, om bekymmerslöshetens nådegåva och trons naivitet. Därför har vi glatts över att fler barn regelbundet finns med i våra söndagsgudstjänster på Bjärka-Säby. I den utvidgade kommuniteten finns inte så få barnfamiljer, något som på ett speciellt sätt blev synligt den gångna gemenskapshelgen. Det gav oss anledning att samtala en del om barnens plats i gudstjänstlivet.

Med tanke på att Bjärka-Säby är en retreatmiljö dit många söker sig för att finna stillhet, får jag då och då frågor från föräldrar som rör detta. "Kan vi ha med barnen i gudstjänsterna på Bjärka-Säby?" "Går det bra om jag ammar under gudstjänsten?" "Kan barnen delta i nattvarden?" "Hur gör vi under tidebönerna?" Det är några exempel på frågor som ställts.

En av liturgins stora fördelar är dess barnvänlighet. När vi talar om "liturgin" menar vi framför allt de eukaristiska gudstjänsterna med sitt rika språk för alla sinnen. Liturgin är en helig lek – och barn kan leka! – med ett språk som barnen förstår och har lätt att vara med i. Processionerna, kläderna, ljusen, rökelsen, korstecknen, bugningarna – allt detta kan barnen delta i och göra till sitt. Barn fascinerar ofta av liturgin. "Men barnen förstår väl inte vad det betyder och vad de gör?", kanske någon invänder. Tron börjar inte med att förstå. Tron tar vi emot från kyrkan genom att vi deltar i hennes gudstjänst och lär oss hennes språk, ett språk som uttrycks med alla sinnen. Det är i det heliga rummet – framför allt i söndagens gudstjänst – som vi övar trons språk och därmed växer in i trons verklighet. Det sker långsamt och genom tillvänjning. Och ju tidigare vi börjar desto bättre. I många kristna traditioner är det en självklarhet att barnen deltar i liturgin från att de är nyfödda. När eukaristin firas är det i många kyrkor de minsta barnen som först av alla döpta tar emot de heliga gåvorna, ett uttryck för att barnen står närmast Jesus.

Därför är min önskan att barnen skall vara med i söndagens gudstjänst i Slottskapellet på Bjärka-Säby. Jag vill gärna se mitt eget barnbarn, Etty – ett år i dagarna! – i söndagsmorgonens mässa. Barn är inte distraktioner i gudstjänsten, de berikar med sin närvaro. Genom barnen blir kyrkan – och gudstjänsten – mer hel och mer himmelsk. Vi har under senare tid även fått fler små tunikor för barnen att använda vid festliga tillfällen. Genom att få delta i processionerna, bära ljus, liturgiska kläder, rökelsekar – eller biskopens stav! – blir de delaktiga i gudstjänsten. Vi önskar inte att barnen skall ha sina egna samlingar under gudstjänsten, något som blivit vanligt i många frikyrkor, och ofta av nöden när språket är fattigt, det vill säga enbart består av ord, och predikan lång.

När liturgin firas enligt allmänkyrklig ordning har predikan sin givna plats, men den tar inte överhanden utan är en del av gudstjänsten, tillsammans med allt det som liturgin innehåller. Predikan är inte ens höjdpunkten – gudstjänstens crescendo är mottagandet av Kristus i eukaristins heliga gåvor! Det enda råd jag i det sammanhanget ger till föräldrar är att om de minsta barnen blir alltför högljudda, följa dem ut i museet, rummet innanför sakristian. Det gäller framför allt under själva predikan som inte är längre än 10-15 minuter. I vårt fall kan det vara nödvändigt eftersom kapellet är så pass litet, och om det då blir alltför ljudligt är det svårt för församlingen att uppmärksamt lyssna till predikan. Det är naturligtvis också en fråga om respekt för människor som på söndagen har sitt enda tillfälle under veckan att lyssna till en utläggning av Guds ord. Vi

hoppas snart ha en ljudslinga in till museet, så att man också där kan följa det som sägs i predikan. Vad gäller de riktigt små, spädbarnen, kan det ju räcka att mamma ger dem bröstet om de blir alltför hungriga. Det går utmärkt att amma i något av de små "koren" längst ned i kapellet!

Tidebönerna, med sin avskalade liturgi, den monotona växelläsningen och tystnaden som ramverk, är däremot en mindre barnvänlig gudstjänst. Här visar erfarenheten att det underlättar för föräldrar med små barn att turas om att delta. Inte minst för att för egen del få möjlighet till den stillhet och uppmärksamhet som tidebönerna kräver. Däremot planerar vi nu att ta fram en "tidebön för barn". Under nästa års sommarmöte räknar vi med att erbjuda barnen ett rikt program i form av olika aktiviteter, men också någon eller några dagliga tideböner under mycket enkla former. Här är till exempel Övre salen ett ypperligt rum att använda, där barnen kan sitta på golvet, omgivna av en bibel i bilder i form av ikonerna. Genom en tillvänjning i en mycket enkel form kan de med tiden lättare tillägna sig de "stora" tidebönerna och den längre tystnaden. Från 12 års ålder är barnen, generellt sätt, mogna att delta fullt ut i de ordinarie tidebönerna liksom i bibelstudierna för vuxna. Det finns naturligtvis individuella skillnader, en del barn tar till sig dem betydligt tidigare.

*

Några ord om barnen och eukaristin. Vilka barn får delta i nattvarden? Här gäller i vår gemenskap den praxis som alltid varit självklart i kyrkan. Nattvarden är Guds rikes festmåltid och därmed de döptas måltid – genom dopet har vi inträtt i den åttonde dagen, den nya tidsålder som Jesus kallar Guds rike. Dop och nattvard hör intimt samman. Alla som är döpta tar emot Kristi kropp och blod när eukaristin firas. Visionen av kyrkan som den nya mänskligheten får här sitt klaraste, och vackraste, uttryck. Barn upp till 12 år kommer lämpligen fram till altaret och tar emot gåvorna tillsammans med sina föräldrar. För de mindre barnen kan det av praktiska skäl vara nog att få del av brödet – enligt kyrkans tro är bägge elementen var för sig bärare av Kristi fullhet. Är barnen ännu inte döpta behöver föräldrarna förklara för dem att de får vänta med att ta emot brödet och vinet, men de skall självfallet följa med fram och bli välsignade av prästen.

Det har hänt att jag mött invändningen att detta är "orättvist", eftersom vi tillhör olika doptraditioner. En del barn är döpta som små, andra inte. Kan då inte alla barn få ta emot nattvarden? Det är begripligt om barn kan känna ett utanförskap när föräldrar och syskon, liksom kamrater, tar emot bröd och vin. På samma sätt kan de som delar ut gåvorna känna en osäkerhet inför hur de skall handla när små barn kommer fram tillsammans med sina föräldrar. Att tidigt förklara för barnen sambandet mellan nattvard och dop är föräldrarnas uppgift (liksom att ge dem som delar ut gåvorna tecken på om barnen skall ta emot eller inte). Att försöka kringgå detta med att hänvisa till att "barnen tillhör himmelriket", kan vara att beröva barnen en viktig erfarenhet. Det fulla deltagandet vid nattvarden är ett synligt uttryck för att dopet gör en skillnad. Om barnen börjat delta i nattvarden innan de är döpta kan frågan uppstå varför dopet är nödvändigt. Naturligtvis skall barnen inte döpas enbart för att få delta i eukaristin, men med tiden får de hjälp att förstå hur vi genom dopet blir delaktiga i ett stort och meningsfullt sammanhang. (För den som vill läsa mer om barnen och nattvarden

rekommenderar jag gärna den lilla skriften "Herrens måltid", utgiven av Teologiska nätverket i Pingst)

*

Bland oss som firar gudstjänst på Bjärka-Säby kommer många från en tradition där vi inte döper spädbarn, utan låter barnen vänta med dopet tills de nått medveten ålder, och därmed även vänta med att ta emot nattvardsgåvorna. Jag är medveten om att detta kan vara en delikat fråga. Flera av er i kommuniteten som kommer från samfund där enbart troendedop praktiseras har tagit upp frågan med mig med tanke på era egna barn. Låt mig därför så öppet jag kan få redovisa min egen ståndpunkt och praxis. Som pastor i pingströrelsen tillhör jag en församling som inte döper spädbarn. När jag själv avstår från att döpa spädbarn är det inte bara en fråga om lojalitet mot det samfund och den församling jag tillhör, utan också en fråga om övertygelse eftersom jag önskar att den jag döper skall kunna säga ja till sitt dop – vilket långt ifrån är detsamma som att förstå vad man gör. Förståelse som villkor för dopet är en befängd tanke och får inte vara grunden för att säga nej till barndop. Det är snarare så att förståelse möjliggörs av dopet, det är dess frukt. "Det yttersta i dopet", säger Alexander Schmemmann. "är att det gör oss till barn, återställer oss i det 'barnskap', utan vilket enligt Kristi egna ord, det är omöjligt att ta emot Guds rike."

Även om jag själv inte döper spädbarn har jag inte svårt att acceptera ett så kallat "barndop" som ett fullvärdigt dop och tror också att de som tillhör en kyrka som har denna praxis gör klokt i att följa den. Även om jag skulle önska ett återvändande till dopet som en nedsänkning – en *baptizein*, ordet betyder neddoppa – också när små barn döps, är det en annan sak. För egen del har jag tagit beslutet att inte praktisera omdop. Av respekt för ett dop som utförts i en annan kyrka, och som skett i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, döper jag alltså inte om den som redan är döpt. Här vill jag ansluta mig till den tradition som gällt i kyrkan sedan 200-talet, då en kris kring frågan om omdop ledde till ett viktigt ställningstagande: ett dop i den Treeniges namn är alltid ett giltigt dop, till och med om det skett i en utbrytarkyrka.

Hur kan vi här finna en väg i en ekumenisk gemenskap som vår kommunitet? Till föräldrar som tillhör samfund där enbart troendedop tillämpas, och som brottas med frågan och överväger att låta döpa sina barn vid späda ålder, ger jag följande råd: Såvida ni inte är helt övertygande om att ni skall döpa ert barn under dess första levnadsår, är det klokt att vänta tills barnet åtminstone är 5-6 år. Även vid den åldern kan man ju med viss rätt tala om ett "barndop". Det förutsätter föräldrarnas beslut och överlåtelse av barnet genom dopet, men barnet är ändå själv medvetet om sin handling och kan säga ja eller nej till att låta sig döpas. I en troende familj är det naturligt att barnen tidigt får inkorporeras i kyrkans gemenskap, jag ser därför ingen anledning att barnen skall vänta för länge på dopet. Problematiskt blir det däremot när vi sätter upp kriterier för att man skall ha nått en viss trosinsikt eller mognad för att bli döpt.

Personligen gläder jag mig över att vi i vår kommunitet kan leva med olika doptraditioner, det har så här långt aldrig varit ett problem. Ett konkret uttryck för detta var när biskop Biörn och jag själv för ett par år sedan förrättade ett "ekumeniskt dop" i Stångån vid Bjärka-Säby. En familj i vår kommunitet önskade döpa sina tre barn. För min del var det inga problem att döpa de två äldsta, 6 och 7 år gamla, medan jag däremot

tvåkade inför att döpa 4-åringen. Vi kom då överens om att förrätta dopet så att bägge föräldrarna tillsammans med sina barn – alla vitklädda – steg ned i dopvattnet tillsammans med biskop Biörn och mig. Jag döpte de två som kunde svara för sig själva, biskop Biörn döpte det barn för vilket föräldrarna svarade. Dophögtiden blev en stark och gripande ekumenisk manifestation. Ett vittnesbörd om hur vi kan leva tillsammans även om vi ibland har lite olika synsätt. Så kan kyrkans enhet bevaras. Dopet som sådant är avgörande i kyrkan, men tiden och formen för dopet får inte bli åtskiljande.

*

Vi står nu inför Mikaelidagens högtid, följd av Tacksägelsedagen med sin skördefest. Oktober inleds med några rika andliga högtider, och på Tacksägelsedagen, den 10 oktober, blir det en festlig mässa på morgonen med en hel del inspiration från Keur Moussa, ett benediktinskt kloster i Senegal, dotterkloster till det välkända klostret Solesmes i Frankrike. De har funnit ett genuint afrikanskt sätt att sjunga psaltarpsalmer, som både speglar Solesmes sökande efter den gregorianska sångens kärna och Afrikas egna musiktraditioner. ”Resultatet är en mycket kontemplativ men ändå rytmisk psalmodi – pulserande men ändå stilla och tillbakadragen”, berättar en av våra kantorer, Lena, som just nu arbetar med att förbereda den gudstjänsten.

Efter gudstjänsten blir det höstbrunch i slottets festvåning. I samband med brunchen kommer lokala konstnärer, odlare och producenter att presentera sin verksamhet och det blir försäljning av allt från honung och bröd till keramik och konst. Det som under godsägare Oscar Ekmans tid kom att gå under begreppet ”Bjärka-Säbyverket” är i dag på väg att få ett nytt uttryck genom den växande kreativiteten i och omkring samhället. Bjärka-Säbyverket var under tidigt 1900-tal en sammanfattande benämning på de insatser som Oscar Ekman gjorde både för den andliga, kulturella och materiella odlingen. Nu förs visionen vidare av nya generationer, Bjärka-Säbyverket får ett förnyat innehåll när ett nätverk av lokala konstnärer och producenter samverkar.

Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby vill uppmuntra och stödja skapande och odling, ekologisk medvetenhet, en mathållning som alltmer bygger på närproducerade varor, ja, livsformer och vägar till försörjning som bidrar till att synliggöra Guds rike i vår närmiljö. Utmaningen inför framtiden, som vi kommer att få anledning att tala mycket om, är att gestalta en gudsrikeskultur som går en annan väg än ett samhälle där tron på ekonomisk tillväxt betraktas som universalmedel för att lösa alla problem. Den utmaningen kräver medvetna val från var och en av oss, fantasi, mod och uthållighet, och inte minst viljan till samverkan och solidaritet. Att vara ”en del av Bjärka-Säbyverket” på 2000-talet är att stå i en tradition som utmärks av förvaltarskap och en utgivande livshållning, allt det som så starkt präglade godsägarens liv. Glädjen i att få ge, att leva för andra mer än för sig själv, var hans signum.

*

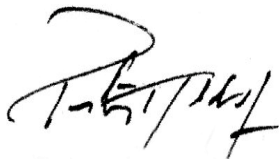
Låt mig till sist påminna om att Landamäret nu har öppnat för gästverksamhet. Vi gläds över det spirande livet i denna lilla oas några kilometer söder om Bjärka-Säby. För den som önskar några retreatdagar med lite större avskildhet, finns knappast en mer idealisk och inbjudande miljö. Även där finns nu en fast, daglig böneritm som gästerna

inbjuds att delta i. Gemenskapen på Landamäare ber tre dagliga tideböner i sitt nyinredda kapell, och deltar i tidegårdens huvudgudstjänst, Vespern, i Slottskapellet.

I synnerhet under uppbyggnadsskedet av Landamäare behöver vi som kommunitet ta ett ekonomiskt ansvar för att bidra till hyra och andra omkostnader, ett beslut vi fattade redan under det ordinarie årsmötet i Pingst. När frågan togs upp under den gångna gemenskapshelgen gavs möjlighet att vara en del av ett bärarlag genom att teckna sig för ett månatligt bidrag på en mindre eller något större summa. Bifogat månadsbrevet finns en blankett för er som inte hade möjlighet att vara med, men vill ge ert stöd på detta sätt. Mindre eller större gåvor tas emot med stor tacksamhet, och bidrar till att möjliggöra ett långsiktigt kommunitetsliv i Bjärka-Säby.

Må så Guds frid, som är mer värd än allt vi tänker, ge våra hjärtan och tankar skydd i Kristus Jesus, och må välsignelse från Gud, den Allsmäktige, Fadern och Sonen och den Helige Ande, komma över oss och förbli hos oss alltid!

I Kristus

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'T. Sjödin', written in a cursive style.

P.S. Lördagen den 9 oktober kl 14 hålls ett seminarium på eftermiddagen i slottets bibliotek med anledning av att en av kommunitetens äldsta medlemmar, teologen Björne Erixon, firar sin 70-årsdag. Seminariet avslutas med en föreläsning av Tomas Sjödin. Programmet bifogas, tillsammans med det anslag som vi satt upp inför Tacksägelsedagen, liksom programfoldern för Höstmötet 19-39 den 5-7 november.